

تاریخ آزمون: ۱۴۰۰/۱۰/۲۹ مدت امتحان: ۹۰ دقیقه نام دبیر: خانم مقدمی		باسمه تعالی مدیریت آموزش و پرورش ناحیه ۴ قم دبیرستان غیردولتی هدی (دوره دوم) آزمون نوبت اول سال تحصیلی ۴۰۱ - ۴۰۰		کلید علوم و فنون ادبی ۱ پایه: دهم رشته: انسانی											
بارم	شرح سوالات				ردیف										
۴	تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی				الف										
(۷۵٪)	۱. نمودار زیر را کامل کنید. زبان‌های ایرانی فارسی باستان فارسی میانه پهلوی پارتی فارسی نو														
(۷۵٪)	۲. درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. الف) قرن دوم و نیمه اول قرن سوم، مهم‌ترین دوره تمدن اسلامی ایران بوده است. نادرست ب) در زمان سامانیان، «بخارا» عمده‌ترین مرکز فرهنگی به شمار می‌آمد. درست پ) آثاری که به زبان پهلوی تألیف شده، بیشتر آثار دینی زردشتی است. درست														
(۱)	۳. در جدول زیر موارد (الف) را به موارد (ب) با توجه به روابط بین آنها وصل کنید. <table><tr><th>الف</th><th>ب</th></tr><tr><td>پدر شعر فارسی</td><td>درخت آسوریک</td></tr><tr><td>اثر منظوم باقی‌مانده از زبان پهلوی</td><td>دری</td></tr><tr><td>به اوج رساننده شعر حماسی</td><td>رودکی</td></tr><tr><td>زبان درباری دولت ساسانیان</td><td>فردوسی</td></tr></table>				الف	ب	پدر شعر فارسی	درخت آسوریک	اثر منظوم باقی‌مانده از زبان پهلوی	دری	به اوج رساننده شعر حماسی	رودکی	زبان درباری دولت ساسانیان	فردوسی	
الف	ب														
پدر شعر فارسی	درخت آسوریک														
اثر منظوم باقی‌مانده از زبان پهلوی	دری														
به اوج رساننده شعر حماسی	رودکی														
زبان درباری دولت ساسانیان	فردوسی														
(۵٪)	۴. چرا آثار ادبی منثور و منظوم به زبان پهلوی غالباً از بین رفتند؟ به دلیل اهمیتی که سنت شفاهی در ایران پیش از اسلام داشت، غالباً این آثار به کتابت درنیامده بودند.														
(۵٪)	۵. رایج‌ترین انواع شعر فارسی در قرن چهارم و پنجم مدحی ، حماسی و غنایی بود.														
(۵٪)	۶. «شاهنامه ابومنصوری» به وسیله چه کسانی نوشته شد و موضوع آن چیست؟ عده‌ای از دانشوران، تاریخ گذشته ایران														

ب	زیبایی شناسی	۶
	۷. درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. (الف) واج‌آرایی مصوّت‌ها از صامت‌ها محسوس‌تر است. نادرست (ب) آنچه در «تکرار» اهمیّت دارد جنبهٔ موسیقایی سخن است نه شکل نوشتاری واژگان. درست	(. ۵)
	۸. کدام واج‌ها در بیت زیر آرایهٔ «واج‌آرایی» را پدید آورده‌اند؟ سرو را بین بر سماع بلبلان صبح‌خیز همچو سرمستان به بستان، پای‌کوب و دست‌زن (الف) س، ب، آ (ب) ب، خ، ز (پ) آ، س، م (ت) ت، س، ی	(. ۵)
	۹. در بیت زیر چه عاملی بر موسیقی شعر افزوده است؟ تکرار یا واج‌آرایی پس هستی من ز هستی اوست تا هستم و هست، دارمش دوست	(. ۵)
	۱۰. در بیت‌های زیر آرایهٔ واژه‌آرایی (تکرار) را مشخص کنید. (الف) گوشه گرفتم ز خلق و فایده‌ای نیست گوشه چشم‌ت بلای گوشه ‌نشین است (ب) ما را سری است با تو، که گر خلق روزگار دشمن شوند، و سر برود، هم بر آن سریم	(۱)
	۱۱. در کدام بیت واج‌آرایی محسوس‌تر است؟ (الف) خوابِ نوشینِ بامدادِ رحیل بازدارد پیاده را ز سبیل (ب) شب است و شاهد و شمع و شراب و شیرینی غنیمت است چنین شب که دوستان بینی	(. ۵)
	۱۲. نثر و شعری که سجع در آن به کار رود مسجع نامیده می‌شود.	(. ۵)
	۱۳. ارزش موسیقایی کدام نوع سجع از همه بیشتر است؟ متوازی	(. ۵)
	۱۴. در عبارت‌های زیر سجع را بیابید و نوع آن را مشخص کنید. (الف) بزرگان گفته‌اند: دولت، نه به کوشیدن است؛ چاره کم جوشیدن است. متوازی (ب) تنی چند متفق سیاحت بودند و شریک رنج راحت . مطرف (پ) مال از بهر آسایش عمر است، نه عمر از بهر گرد کردن متوازن	(۱/۵)
	۱۵. آیا عبارت زیر را می‌توان مسجع نامید؟ دلیل خود را بنویسید. بله. زیرا دارای سجع است «باران رحمت بی‌حسابش همه را رسیده، و خوان نعمت بی‌دریغش، همه جا کشیده»	(. ۵)

پ	موسیقی شعر	۶
	۱۶. جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید. (الف) اساسی‌ترین عامل پیدایی شعرعاطفه..... است. (ب) تشخیصلحن..... مناسب هر متن، خواندن را دلنشین‌تر و درک محتوا را آسان‌تر می‌سازد. (پ) مقدار آوایی که دهان با یک بار باز و بسته شدن آن را ادا می‌کندهجا یا بخش..... نامیده می‌شود. (ت) کوچک‌ترین واحد آوایی زبانواج..... است.	(۱)
	۱۷. نمونه‌های زیر را از نظر فضای شعری و عاطفی بررسی کنید. (الف) بازین چه شورش است که در خلق آدم است بازین چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است در بارگاه قدس که جای ملال نیست سرهای قدسیان همه بر زانوی غم است بار معنایی واژه‌ها سنگین است و غم و اندوه را به انسان منتقل می‌کند (ب) معشوقه به سامان شد، تا باد چنین بادا کفرش همه ایمان شد تا باد چنین بادا ملکی که پریشان شد، از شومی شیطان شد باز آن سلیمان شد، تا باد چنین بادا آهنگ شعر تند و شادی آور است و شور عاشقانه را به خواننده منتقل می‌کند	(۱)
	۱۸. وزن و آهنگ شعر زیر را بررسی کنید. وزن و آهنگ کوبنده و کوتاه است خروش آمد و ناله کَرّای دم نای رویین و هندی دَرای زمین آمد از سُم اسپان به جوش به ابر اندر آمد فغان و خروش چو برخاست از دشت گردِ سپاه کس آمد بر رستم از دیدگاه	(۵٪)
	۱۹. صامت‌ها و مصوت‌های واژه زیر را مشخص کنید. (۱/۵) آفتاب: آف: صامت + مصوت بلند + صامت تاب: صامت + مصوت بلند + صامت	(۱/۵)
	۲۰. بیت زیر را به هجاهای تشکیل دهنده آن تجزیه کنید؛ سپس هر هجا را با علامت خاص آن بنویسید. غمش در نهان خانه دل نشیند به نازی که لیلی به محمل نشیند غ مش در ن هان خان ی دل ن شی ند ب نازی ک لی لی ب مح مل ن شی ند - - U - - U - - U - - U - - U - U U - - U - - U	(۲)

ت	نقد و تحلیل نظم و نثر	۴
	۲۱. شعر زیر را بخوانید و سه مورد از ویژگی‌های زبانی آن را بنویسید. وجود واژگان کهن، کمی واژگان غیرفارسی، ترکیب سازی، زبان ساده شعر و کوتاهی جملات (۱/۵) به دام افتاد روباهی سحرگاه به روبه‌بازی اندیشید در راه که گر صیاد بیند هم‌چنینم دهد حالی به گازر پوستینم پس آن‌گه، مُرده کرد او خوشتن را ز بیم جان، فروافکند تن را چو صیاد آمد، او را مرده پنداشت نمی‌یارست روبه را کم انگاشت	
	۲۲. حکایت زیر را بخوانید و آن را از دید قلمرو فکری بررسی کنید. نویسنده در قالب طنز سرشت همه انسانها را پاک می‌داند. تفاوت آنها در تربیت آنهاست. (۱)	
	۲۳. نمونه‌های زیر را از نظر ویژگی‌های قلمرو ادبی بررسی کنید. (در هر نمونه ۳ مورد از ویژگی‌های ادبی را مشخص کنید) الف) روزی خواجه گفت غلام را: «ای غلام، اگر این بار دیگر سفر دریا برآوری و بازایی، تو را از مال خویش آزاد کنم و سرمایه‌ی وافر دهم که کفاف آن را پیرایه‌ی عفاف خود سازی و همه عمر پشت به دیوار فراغت بازدهی.» غلام به روی تقبّل و تکفّل پیش آمد و بر کار اقبال نمود؛ بار در کشتی نهاد و خود در نشست؛ روزی دو سه، بر روی دریا می‌راند. ناگاه بادهای مخالف از هر جانب برآمد؛ سفینه را درگردانید و بار آبدینه‌ی اَمَلش خُرد بشکست» کنایه، سجع، تشبیه. قالب: داستان (۱/۵) ب) هر که زین گلشن، لپی خندان‌تر از گل بایدش خُرده‌ای از مال دنیا در بساط هر که هست هر که می‌خواهد که از سنجیده گفتاران شود صبر بر جور فلک کن تا برآیی روسفید قطره‌ی آبی که دارد در نظر گوهر شدن از کنار ابر، تا دریا تنزل بایدش تشبیه، کنایه، تشخیص، مثل و مراعات نظیر «در پناه حق سلامت و سربلند باشید»	